

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО
Главна дирекция “Изпълнение на наказанията”
София – 1309, бул. “Ген. Н. Столетов” № 21, тел./факс: 931 15 74

УТВЪРЖДАВАМ:

ГЛАВЕН ДИРЕКТОР

гл. комисар ИВАЙЛО ЙОРДАНОВ

гр. София .27.02..... 2020 г.

**НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРТИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ЛИШЕНИ ОТ
СВОБОДА, ОСЪДЕНИ НА ДОЖИВОТЕН ЗАТВОР,
съгласно чл. 215 ППЗИНЗС**

1. Основни характеристики

Поради продължителния период на изтърпяване на наложеното наказание, осъдените на доживотен затвор лица са изправени пред повече трудности, касаещи социалната им адаптация. Това налага прилаганите мерки да подпомагат просоциалното им въздействие и съхраняването на личността и да са в съответствие с българските и международни стандарти.

2. Цел на стандартите за третиране на доживотно осъдените лица

Настоящите стандарти имат за цел да очертаят основните насоки, които затворната администрация да прилага при спазване правата на осъдените на доживотен затвор и утвърждаване на ефективен модел за третиране, гарантиращ специфична подкрепа за физическото и психическото им здраве, както и осигуряване на защита на служителите, други осъдени лица и обществото след освобождаването им.

3. Задачи

3.1 Стриктно спазване правата на доживотно осъдените.

3.2 Осигуряване на необходимото ниво на безопасност за служителите и лишените от свобода.

3.3 Поддържане на психическото и физическото здраве на доживотно осъдените.

3.4 Обезпечаване на определен минимум от дейности и контакти.

4. Принципи, определящи подхода за третиране на доживотно осъдените лица

4.1 Законност – цялостното третиране на доживотно осъдените лица е съобразено с българските и международни законови норми, правила и стандарти.

4.2 Безпристрастност – прилаганите мерки с оглед ресоциализацията на доживотно осъдените лица и сигурността в затворите са обективни и се реализират при отсъствието на пристрастия и предубеждения.

4.3 Достъпност – осъдените на доживотен затвор имат равен достъп до предлаганата им под различна форма помощ, която се предлага по достъпен начин и на разбираем език.

4.4 Индивидуализация – всички мерки и дейности са съобразени с индивидуалните особености и потребности на осъденото на доживотен затвор лице.

5. Третиране

5.1 Човешките права на всички осъдени на доживотен затвор се зачитат.

5.2 Третирането е хуманно, при зачитане на достойнството на всички осъдени на доживотен затвор, като никой не може да бъде подлаган на изтезания, на жестоко, нечовешко и унижително отношение.

5.3 Осъдените на доживотен затвор не могат да бъдат подлагани на дискриминация основана на раса, гражданство, етнически произход, пол, възраст, религия и убеждения, сексуална ориентация, образование, език или други признаци.

5.4 Налаганите на осъдените на доживотен затвор ограничения не превишават минимално необходимите и съответстват на законовата цел, за която са наложени.

5.5 Сигурността и безопасността на осъдените на доживотен затвор, на служителите и на външните лица трябва да е гарантирана.

5.6 Доживотно осъдените лица се ползват от всички права, с изключение на тези, от които са лишени със съдебен акт, отнети са им или са ограничени изрично с закон или чието упражняване е несъвместимо с изпълнението на наказанието.

5.7 В периода на адаптация затворническата администрация предоставя информация на всеки доживотно осъден относно изпълнението на наказанието, възможностите за промяна на статуса му (смяна на режима, извеждане в общи помещения, възможности за участие в мероприятия, включване в трудовата дейност и др.) и оказва съдействие за решаването на лични проблеми.

5.8 Третирането на доживотно осъдените включва по възможност подходяща работа, обучение, развитие на социални умения и навици, корекционни дейности, програми за поддържане на физическото и психическо здраве, религиозна подкрепа, достъп до библиотека, участие в културно-информационни и спортни мероприятия, съобразно режима и спецификата на условията в съответния затвор.

5.9 Видът, размерът, организацията и обемът на тези дейности се определя и провежда при отчитане и спазване на изискванията за охрана и сигурност на доживотно осъдените.

5.10 При третирането на доживотно осъдените жени затворническата администрация отчита спецификата на физическите и психологическите им нужди.

5.11 Всеки доживотно осъден има право на психологическа помощ, съобразно конкретните нужди.

5.12 Доживотно осъдените лица имат право да подават молби и жалби до началника на затвора, както и до различни държавни и неправителствени организации и други.

5.13 Доживотно осъдените се насърчават да поддържат и засилват контактите си с роднини и близки, с представители на различни институции, неправителствени организации и външни специалисти, които им оказват положително въздействие и подпомагат ресоциализацията им.

6. Материални условия

6.1 Доживотно осъдените лица се настаняват отделно от останалите осъдени в обособени отделения в затворите, съобразно законовите изисквания.

6.2 Условиата за изтърпяване на наказанието трябва да осигуряват достатъчно жилищна площ, да са здравословни и отговарящи на санитарно-хигиенните стандарти.

6.3 Във всички помещения следва да се осигури естествена светлина, вентилация и свеж въздух.

6.4 На доживотно осъдените задължително се осигурява разнообразна и достатъчна по калоричност храна, като се взема предвид тяхната възраст, здравословно и физическо състояние, религия и естеството на работа.

6.5 Санитарните възли и прилежащите към тях помещения трябва да са достъпни и чисти.

6.6 Условиата за поддържане на лична хигиена трябва да включват подходящо оборудвани помещения и наличие на течаща вода, съобразена с температурните нужди.

6.7 Доживотно осъдените лица са длъжни да поддържат както личната си хигиена, така и използваните от тях помещения.

7. Сигурност

7.1 Доживотно осъдените лица се държат в постоянно заключени помещения при засилен надзор и охрана.

7.2 Конвоирането на доживотно осъдените извън зоната се прецизира и организира, съобразно: целта, мястото, съществуващите рискове и отношението на лицето към събитието.

7.3 Използването на засилени предпазни мерки е съобразено със законовите разпоредби; не могат да се налагат като наказание и се прилагат само когато това е абсолютно необходимо.

7.4 За осигуряване на личната безопасност, надзорителите използват средства за индивидуална защита.

8. Медицинско обслужване

8.1 Всеки доживотно осъден има право на медицинска помощ, съобразно конкретните нужди.

8.2 Медицинското обслужване на доживотно осъдените е равнопоставено с това на всички граждани на Република България.

8.3 Медицинската информация за доживотно осъдения, получена при изпълнение на служебните задължения на лекаря, е конфиденциална.

8.4 На доживотно осъдените се осигуряват дейности, свързани с превенция и промоция на здравето.

9. Служители

9.1 В зоните за настаняване на доживотно осъдени се определя минимум служители, който е задължителен.

9.2 Критерии за определяне на служители за работа с доживотно осъдени са: качествата на личността, ниво на професионална подготовка и опит.

9.3 Ротацията на персонала в зоните за третиране на доживотно осъдените лишени от свобода следва да се осъществява по необходимост и по преценка на ръководството на съответния затвор, като периодично се подменят отделни членове или целия екип.

Настоящите Национални стандарти за третиране на лишени от свобода, осъдени на доживотен затвор отменят утвърдените с рег. 1080/02.02.2007 г. по описа на ГДИН.